

jo nov pravilnik, ki bo urejeval pouk v zavodih za gluho-neme.

— **Tragična smrt mladega akademika.** V Kranju se je smrtno ponesrečil v četrtek, dne 3. januarja popoldne gospod Stanko Petrič, slušatelj filozofske fakultete ljubljanske univerze. Ob bregu Kokre je nabiral bršljan za dekoracijo dvorane pri plesnem venčku gimnazijcev, ki bi se imel vršiti v soboto 5. januarja. Raz pečino je padel 20 metrov globoko v strugo Kokre in si razbil lobanjo ter zlomil levo roko. Ponoči je podlegel ranam. Bil je blag značaj, nadarjen dijak in neumoren delavec pri narodnih društvih. Pogreb se je vršil v soboto 5. januarja. Ave, anima candida!

— **Smrtna kosa.** V Rajhenburgu je preminula v cvetju let tovarišica gdč. Marija Jerebova, hčerka tamošnjega nadučitelja tov. Frana Jereba. Blaga pokojnica se je preselila že meseca septembra s starši vred iz Doline pri Trstu, kjer je njen oče služboval dolgo vrsto let, v Rajhenburg, na očetovo novo službeno mesto. Upanje, da bo morda prememba podnebja rešila mlado življenje, se žal ni izpolnilo, in gdč. Mira je podlegla dolgi in mučni bolezni v soboto, dne 5. t. m. daleč od sinje Adrije, ki jo je tako vroče ljubila. Razžaloščenim staršem naše iskreno sožalje, tovarišici Miri pa lahka zemlja dol ob Savi!

— **Ustanovitev Zveze duševnih delavcev v Sloveniji.** V nedeljo, dne 30. decembra 1923 se je vršil ustanovni občni zbor imenovane »Zveze«. Zastopanih je bilo 11 društev z okroglo 2500 člani 24-timi delegati. V imenu pripravljavnega odbora je podal g. dr. Lončar zgodovino nastanka, smoter in sredstva »Zveze«, obenem je izrekel zahvalo gg. univ. prof. dr. M. Dolencu in odvjetniku dr. Majaronu, ker sta priredila pravila ter predlagal za predsednika g. univ. prof. dr. Leonida Pitamica. Občni zbor je soglasno sprejel ta predlog, na kar je g. dr. Pitamic označil, kot prvo nalogo »Zveze«, da stopi nemudoma v stik s Hrvti in Srbi, ki doslej nimajo še slične organizacije, da osnujemo državno zvezo duševnih delavcev. V odbor so bili izvoljeni sledeči delegati: Finžgar, župnik; dr. Gorečan, odvjetnik, Celje; dr. Jančič, drž. pravdnik, Maribor; Lajovic, sod. svet.; Laurin, žel. uradnik; dr. Lončar, prof.; inž. Novak; dr. Pintar, zdravnik; dr. Melita Pivec; dr. Vidmar, univ. prof.; v nadzorstvo pa: gg. Funtek, prof.; Rih. Jakopič, akad. slikar; Matjašič, poštni uradnik. Končno se je sprejel predlog g. univ. prof. dr. Dolenca o pristopu naše države k bernski konvenciji glede avtorskega prava.

— **TOVARIS(ICA)! Ali si se že odzval(a) pozivu upravn. »Zvončaka? Koliko NOVIH naročnikov si pridobil? Najmanj dva nova naročnika moraš pridobiti! Posnemajmo svoje nasprotnike, ki ne štedijo truda in store vse za svoje časopisje. Hitimo z nabiranjem in prijavi novih naročnikov, da nam bo mogoče pravočasno določiti naklado listu. VSI NA DELO ZA ZVONČEK!** — Centralna uprava listov UJU.

— **Učiteljski abiturijenti in abiturientke se opozarjajo,** da je v ptujskem okraju še nekaj nezasedenih službenih mest; reflektanti naj t a k o j pošljejo pravilno opremljene in kolekovane prošnje na okrajni šolski svet v Ptuj.

Naša kulturna organizacija.

Predavanja in poročila pri društvih.

— **Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo,** 6. oktobra 1923 na Ponikvi. Od — članov, navzočih 38.

Lepopisje v osnovni šoli, referiral tov. Mušič.

O pokrajinski skupščini in kongresu UJU, poročal tov. Verk.

— **Učiteljsko društvo za Mežiško dolino,** 6. oktobra 1923 v Guštajnu. Od 42 članov navzočih 42.

O pokrajinski skupščini, tov. Kogelnik.

O kongresu UJU, tov. Gačnik.

O Žgečevi knjigi, tov. Moderndorfer.

O službeni pragmatiki, tov. Močnik.

O praktičnih nalogah pedagoških krožkov, tov. Mlačnik.

— **Litijsko učiteljsko društvo,** 3. novembra 1923 v Ljubljani. Izmed 78 članov navzočih tri četrtnine.

Pokrajinska skupščina v Ptuj, poročala tov. J. Čuček-Kleinmayerjeva.

Kongres UJU, poročal tov. Vrbič J. **Učiteljske razmere v Rusiji,** predaval tov. Iv. Gabrovšek.

O dr. Žgečevi brošuri, predaval tov. J. Levstik.

— **Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer,** 8. novembra 1923 pri Sv. Križu. Od — članov, navzočih 46.

O Iv. Mažuraničevem epu »Smrt Smail-age Cengijica, poročal tov. Andrej Horvatič.

— **Tržiški krožek Učiteljskega društva za Krško,** 10. novembra 1923 v Mokronogu. Udeležba —?

O problemih vzgoje najširših plasti naroda, tov. Zor.

Isto z drugega gledišča, tov. Rojc. **O službeni pragmatiki,** nadzornik Stiasny.

— **Belokranjsko učiteljsko društvo,** 17. novembra 1923 v Semiču. Od — članov, navzočih 38.

Razvoj duševnega obzorja, predaval tov. Erzinova.

O rokotvornem pouku, predaval tov. Zagažen.

Šolstvo v Macedoniji, poročal tov. Živojinović.

— **Ljubljansko učiteljsko društvo,** 10. novembra 1923 v Ljubljani. Od 124 članov, navzočih 68%.

O dr. Žgečevi brošuri, poročal tov. Lenarčič.

Nekaj smernic, ki naj jih pozna vsak osnovnošolski učitelj o vzgoji in pouku slepih, predaval tov. J. Kobal.

— **Kamniško učiteljsko društvo,** 5. novembra 1923 v Domžalah. Od — članov, navzočih 37.

O obravnavi samoglasnikov v prvem šolskem letu, predaval tov. J. Toman.

Književnost in umetnost.

Nove knjige in druge publikacije.

— **kpl. Profesor M. Milovanović: »Filozofski, pedagoški i sociološki pozitivizam.** Beograd 1923. Str. 16. Cena —?

kpl. Dr. Fran Bradač: Iz starorimske lirike. Izbrano in prevedeno. Izdala in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena 12 Din.

— **kpl. Zvonimir Kosem: Ej prijateljčki! ...** Knjižica za mladino. Izdala in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena vezani knjigi 16 Din.

— **kpl. Po dvanajstih letih.** Ljudska igra v štirih dejanjih. Po Schrottenbachu priredil Fran Koblar. Ljudski oder 5. zvezek. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1923. Cena Din 22.

— **kpl. Fr. Milčinski: Mogočni prstan** Narodna pravljica v štirih dejanjih. Splošna knjižnica št. 12. Ljubljana 1923. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Strani 91. Cena broš. Din 12, vez. Din 17.

Ocene.

— **k Prof. M. Milovanović: »Filozofski, pedagoški i sociološki pozitivizam.** Pod tem gornjim naslovom, prof. Milovanović, poznati pisac »Filozofije u Srba«, i. dr. dela, u kojima je zastupao pravac pozitivističke filozofije, napisao je svoj odgovor, na kritiku dr. Paje Radosavljevića, prof. pedagogije Njujorškog univerziteta. Dr. Radosavljević, štampao je odavno kritiku Milovanovićeve psihologije, u književnoj reviji »Brankovo Kolo« još 1911. godine; ali, pisac mu tek sada odgovara zbog toga, što ranije nije za to ni znao. Pisac je posvetio ovu knjizicu svome prijatelju, g. Čedomiru Todoroviću, učitelju, i odličnome školskom i prosvetnom radniku. Mnogo ranije, pre svetska rata, pisac je vodio polemiku sa našim filozofom g. dr. Branom Petronijevićem, prof. Beogradske univerziteta. Dr. Petronijević, kao predstavnik metafizičke filozofije, negirao je tada mogućnost razvitka filozofskog pozitivizma u Srbiji. — I u tome sporu naučnome, koji su vodili u to vreme, naš uvaženi pedagog g. dr. Paja Radosavljević, prof. pedagogije, lteo je da bude arbitar i da izmeri u nekoliko njihova gledišta. On je istakao visoku vrednost naučnog rada dr. Petronijevića; ali je kazao da i filozofska shvaćanja prof. Milovanovića nisu bez interesa. Zbog toga će se u budućnosti, više čitati i proučavati filozofski spisi Milovanovićevi. — Profesor Milovanović veli, da u toj delikatnoj dužnosti dr. Radosavljević, nije uspeo. Zbog toga, što ne poznaje potpuno sve razloge, dr. Radosavljević nije ni mogao objasniti: zašto nije pozitivistička filozofija prof. Milovanovića uspeła? — U ovom svome odgovoru, na kritiku prof. dr. Radosavljevića, pisac je izneo glavne uzroke neuspeha njegove filozofije. — U svima oblastima ljudskog života, postoje mnoge zablude u intelektualnom, moralnom i socijalnom pogledu. Te zablude imaju svoje uzroke u ljudskoj čežnji za visokim idealnim progresom. — Jedna od tih zabuda je, pisac veli, i ta, što pojedini filozofski spekulatori misle da je filozofija lična tvorevina pojedinaca.

Medjutim, naučna načela, većinom, su postala iz iskustva ljudskog roda. — Zato pisac tvrdi da su ta pogrešna shvaćanja glavni uzrok, što njegovi filozofski i sociološki radovi nisu postali popularni u srpskom delu našeg naroda, a ne mističnost narodne duše, kako misli dr. Radosavljević. Pored toga, sticaj socialnih i političkih prilika je kod nas drugojačiji, i za to naša intelektualna publika nije se tada oduševila za pozitivističku školu. — Kad bi viši slojevi našega društva odbacili mnoge zablude svojih klasa, prihvatili načela zdravog razuma i filozof. pozitivizma, — onda bi, kaže pisac, njegovi imali spisi više uspeha. — Pisac pobija tvrđenje dr. Radosavljevića, da je on bio protivu ideala i rodoljublja srbijanskih učitelja. On je bio protivan samo nekim zabudama, a ne osećanju rodoljublja. — Što se tiče želje dr. Radosavljevića, da publika treba da se više interesuje pišćevim delima, jer je on zaslužan filozof, — pisac to skromno odbija, jer on nikada nije tražio pohvale i priznanja. — Na kraju svoje knjizice, autor ponova navodi ideale njegove pozitivističke filozofije: »Moji ideali su u odabranoj agrikulturnoj Zadruzi porodičnog tipa; gde se razvija um i moralnost u radu i životu i gde bogatstvo sačinjava rad i štednja; gde svaki privredjuje po sposobnosti a dobija deo po potrebi; gde nema neproizvodnih članova i gde članovi ljube jedan drugoga kao sami sebe.« — Pisac je uveren da će — po zakonu evolucije — ti njegovi ideali biti i realizovani u novom društvu, izven porodice, u nedoglednoj budućnosti. — Ova knjizica, u kojoj je pisac dao svoj zadocneli odgovor, ujedno jeste i dopuna njegovih filozofskih i socioloških pogleda. I ako ima karakter jedne polemike, ipak zaslužuje pažnju i jugoslovenskih učitelja jer dodiruje pedagoško-filozofske probleme i pokazuje jasno razliku, između pozitivističke i metafizičke filozofije.

— **k Zvonimir Kosem: Ej prijateljčki! ...** Knjiga za mladino. Izdala in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena vezani knjigi 16 Din.

Knjižica, ki se je bo mladina gotovo zelo razveselila in bo šla iz roke v roko, so Kosmovi »Prijateljčki«. Povestice niso predolge, so zanimive in so prikladne otroškemu obzorju. Štirinajst jih je vseh in že po naslovih vidimo njih različno in pestro vsebino: Ej prijateljčki! — Češnje. — Večer v gozdu. — Darko. — Babica. — Jež. — Kralj. — Markovo kraljestvo. — Domotožje. — Gosji pastir. — Minka in Tinko. — Jagnje. — Lovci. — Krožnik breskev.

— **k Iz starorimske lirike.** Zbral in prevedel dr. Fran Bradač. Izdala in založila Učiteljska tiskarna. Cena 12 Din.

Sam dr. Bradač piše v uvodu, da hoče s prevodom vzbuditi zanimanje za antično literaturo in pripomoči k zgradbi slovenskih prevodov antičnih umotvorov. Pod črto so pridejane opombe, da iz njih vsak izobraženec lahko razume dotično pesem. V uvodu podaja prevajalec kratko biografijo pesnikov. Zbirška obsega Catulla, Tibula in Propertija. Znano je, da je že dijaštvo v srednji šoli kaj rado čitalo klasike, dasi smo jih imeli le v tujem jeziku, zato je tembolj pozdravljati, da se s prevodi, ki so prav dobri, odpre pot do njih tudi širši inteligenci. Priporočamo!

— **k Po dvanajstih letih.** Ljudska igra v 4 dejanjih. Vendar enkrat po dolgem času smo dobili ljudsko igro, ki je polna dramatike in zdravega, krepkega jedra. Dialog je tako koncizen in lakoničen, da smemo reči, da ni niti ene besede odveč v igri. Moraš biti res zbran pri čitanju igre, ako hočeš, da si obdržiš vse niti v roki. Ta krepka kratkost, ta kondenziranost v besedi pa je presajena na slovenska tla. Ljudje govore kakor grče iz slovenskega hrasta. Igra pa ni samo v dialogu krepko slovenska, ampak tudi v svojem dejanju prav srečno zasajena in lokalizirana na slovenska tla. Prvi dve dejanji igrata pred vojno, zadnji dve pa dvanajst let pozneje, vmes je svetovna vojna; tu nastopajo verižniki, ki so tako žive figure, kot jih srečavamo vsak dan na stotine. Prav za prav ni prav, da je pisatelj reknel, da je igra »priredila«. Igra je samo po ideji in najbolje grobem ogroditelj Schrottenbacha, drugače je pa povsem Koblarjeva last. Brez pretiravanja smelo trdim, da je to najboljša ljudska igra, kar jih je v slovensčini tiskanih. Igrali jo bodo povsod, ker ne stavi ne na oder in ne na igralce prevelikih zahtev. In to igro bodo igrali povsod radi, ker ima silno bogato dejanje, ostro risane tipe iz vsakdanjega življenja, sem pa tje prikriti suh, humor, lepo plemenito idejo in jezgrovit jezik. Tu pride sentimentalnost na svoj račun, prijatelj krepkih značajev bo v strmolu in piškurju videl umetniško risane značaje, intrigant bo našel svojega sovrstnika, slabotna ženska svoj izvor, tisti, ki trpi po nedolžnem krivico se bo v Erjavcu spomnil sam nase in oni, ki ima težko vest, bo v spravljenem koncu našel kapljico tolažbe za svoje reve in težave. Prepričan sem, da bodo to igro igrali povsod, ker to res v polni meri zasluži, na kmečkih odrih in po mestih, ker primaša vsakomur svoje.

— **k Fr. Milčinski: Mogočni prstan.** Z vsemi vrlinami, ki smo jih vajeni pri Milčinskem, je opremljena tudi ta igra, napisana po znani narodni pravljici. Lahkoten jezik, bujna fantazija, dejanje, polno napetih zapletov in pa tisti vedri, res veseli humor, ki ga danes precej pogrešamo, na-

pravljajo delo tako prikupljivo. Posebno dobrodošel bo Mogočni prstan diletskim odrom, ki jim tudi pisatelj dovoljuje uprizoritev v kulturne in dobrodelne namene, brez tanclet, ako si nabavijo vsaj dvajset izvodov knjige. Ker je cena izredno nizka, je ta pogoj pač lahko izpolnjiv. Igra je bila uprizorjena z velikim uspehom v Narodnem gledališču v Ljubljani, kjer bo doživela še mnogo repriz. Uprizoritev bodo diletskim odrom olajševale pojasnilne opazke, ki jih je avtor dodal knjigi. Poleg tega je Mogočni prstan tudi kot čtivo zanimivo in ga bo rado bralo mlado in staro. Papir je lep in tudi oprema vseskozi dostojna, tako da je knjiga vredna priporočila.

Naša gospodarska organizacija.

— **g Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga v Celju,** registrovana zadruga z omejeno zavezo. **Zadružni lokal Celje, Breg št. 26.** Vabilo na 12. občni zbor Učiteljske gospodarske in kreditne zadruge, r. z. z. o. z., v Celju, ki se vrši v nedeljo dne 20. januarja popoldne ob 3. uri v okoliški deški osnovni šoli v Celju, Razlagova ulica, po sledečem dnevnem redu: 1. Poročilo načelstva o poslovanju zadruge v letu 1923. 2. Odobrenje letnega računa za leto 1923. 3. Sprememba pravil. 4. Volitve v nadzorstvo. 5. Slučajnosti. — Načelstvo »Učiteljske gospodarske in kreditne zadruge v Celju«. Načelnik: Lud. Černej l. r. — Član nadzorstva: Fran Voglar l. r.

— **g Ganglov kamen za učiteljski konvikt v Ljubljani:** Neimenovan po tov. Fr. Luznarju je daroval obveznico 7% drž. posojila za Din 1000 in ne za Din 100, kakor je bilo v zadnjem izkazu napačno postavljeno. V skupnem izkazu je bilo pa pravilno všteti Din 1000. — Hranilnica in posojilnica Učit. konvikta v Ljubljani Din 500. — Učiteljsko društvo ljubljanske okolice Din 250. — Tov. Vreze Stanko s Suhora pri Metliki obveznico 7% drž. posojila za Din 100. — Tov. Jakob Slapar iz Olševka Din 100, ki jih je moral plačati mežnar Bricelj zaradi razžaljenja časti. — Učiteljski zbor v Hrušici pri Ljubljani Din 60, in sicer so darovali: Janko Arnšek Din 15; Ivana Cerar, Štefanija Ilovar, Josipina Korbar in Gvidon Pahor po Din 10; Urška Porenta pa Din 5. — Skupaj Din 1010; zadnjič izkazanih Din 4185 = Din 5195. Srčna hvala! Živili darovalci in nasledniki. — Jakob Dimnik, blagajnik.

— **g Članom Učiteljske samopomoči.** V teh dneh prejmete položnice za 86. (Ant. Miklavčič), 87. (Em. Moric) in 88. smrtni slučaj (And. Šest), za upravnino in letnino 1924, skupaj 9.50 Din. Zakonski pari nakažejo dvojen znesek. Vsem onim pa, ki so zakasneli s plačili, prišel se je gornjemu znesku še zaostanek. Zaostanki v plačilih znašajo čez 1000 Din. Zato vljudno prosim: Ne odlašajte s plačili, nakažite nam t a k o j na položnici naznačeni znesek! Upravnik.

Iz naše stanovske organizacije.

Iz poverjeništvu UJU v Ljubljani.

+pov. **Okrajnim učit. društvom!** Članske izkaze za leto 1924. nujno potrebujemo, zato pozivljamo društva oziroma predsednike, da nam jih takoj pošljejo, ne pa tam enkrat sredi leta. Izkazni naj bodo pisani razločno čitljivo. Vsaka izprememba bivališča, službenega kraja naj se takoj javi, da ne bo nepotrebnih reklamacij. UJU poverj. Ljubljana.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

— **UČITELJSKO DRUŠTVO MURSKA SOBOTA** vrši svoje glavno zborovanje dne 19. januarja t. l. točno ob 10. uri. Na dnevnem sporedu bodo razun običajnih točk poročila društvenih funkcionarjev in volitve odbora. — P o ž e g a r, t. č. predsednik.

— **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBOR IN BLIŽNJO OKOLICO** ima v petek, 18. januarja ob 9. uri občni zbor v risalnici meščanske šole. Dnevni red: 1. Dopisi. 2. Društvene zadeve. 3. Volitve: a) društvenega odbora, b) učiteljskega odseka, c) zastopnika v uradniško društvo, d) zastopnika v nabavljano zadrugo. 4. Škuljeva socialna ustanova (Klemenčič). 5. Hlapec Jernej in njegovo trpljenje (Tomažič). 6. Utisi iz Prekmurja (Hren). 7. H katerim društvom obvezno pristopimo. 8. Določitev članarine.

— **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SVETOLENARTSKI OKRAJ** je sprejelo sledečo zahvalo za poslano čestitko od